

Meeste zoetwater passeert Nederland ongebruikt

Auteur

Wil

Borm

De angst voor verandering maakt alles zout

Zeeland is zouter dan ooit en de verzilting van het grondwater heeft het kritieke punt bereikt. Hoogste tijd om de terzijde geschoven plannen opnieuw te overwegen, bepleit waterexpert Wil Borm.

Zeeland snakt naar zoet water, net zoals een groot deel van Nederland afgelopen zomer voor het zoveelste jaar op rij. Het oorspronkelijke Deltaplan voorzag de gevolgen van verzilting en zeespiegelstijging waar we nu tegenaan lopen. Als oplossing was een

zoet Zeeuws Meer voorzien, bestaande uit de Grevelingen en de Oosterschelde. Dat is niet gerealiseerd omdat de Haagse politiek zwichtte voor het maatschappelijk verzet en daarbij het doel zoetwatervoorziening grotendeels losliet. Zo maakte de angst voor verandering alles zout.



Wil Borm, geïnterviewd door Omroep Zeeland, begin maart 2022 op de Grevelingendijk over de verzoeting van het Grevelingenmeer. Beeld Cor Huijgens

De opkomende milieubeweging streefde naar behoud van het zoute milieu, vissers en schelpdierkwekers vreesden voor hun boterham. Hun protesten maakten toentertijd in Den Haag zo'n indruk dat de politiek overstap ging, tegen de uitdrukkelijke wens van Rijkswaterstaat in. Met de beste bedoelingen werd gekozen voor zout, maar met de kennis van nu zou men dit nooit meer zo besluiten.

Structurele tekorten

Afgelopen zomer werden we voor het zoveelste jaar achtereen met de neus op de feiten gedrukt. Het meeste zoete water gaat via onze grote rivieren en de Nieuwe Waterweg ongebruikt naar zee. Bij hoge afvoeren helpen de Haringvlietsluizen daar ook nog een handje bij. Dat is zonde, want als we maar een deel van dat spuiwater benutten, kunnen we de Zeeuwse wateren verzoeten. En natuurlijk ook andere delen van ons land, waar nu jaarlijks structureel grote tekorten ontstaan.

Het meeste zoete water gaat via onze grote rivieren en de Nieuwe Waterweg ongebruikt naar zee

De waterschappen verkondigen al jaren dat we af moeten van een systeem dat alleen water afvoert en dat we dienen te kiezen voor een systeem dat ook water

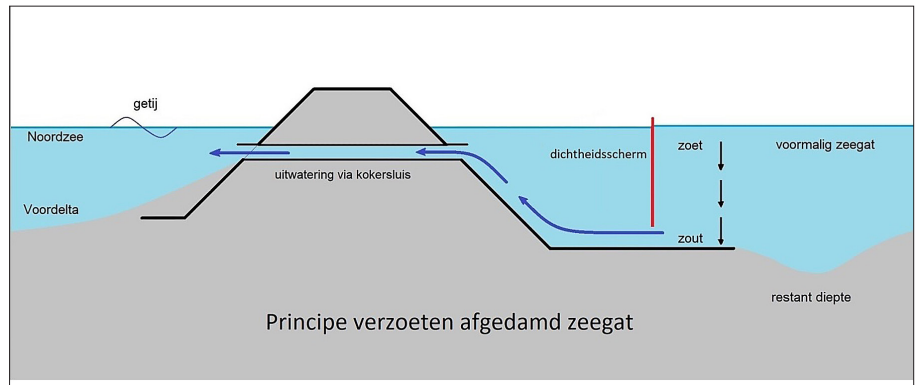
vasthoudt. Afname van zowel natuurwaarden in de Zeeuwse zoute wateren als verslechtering van de leefbaarheid maken duidelijk dat indertijd de keuze voor zout misschien niet zo verstandig was. Door dit beleid wordt de zoetwatervoorziening van Zeeland steeds problematischer, vooral voor natuur en landbouw. Warme en droge zomers zijn eerder regel dan uitzondering. Ingrijpende en betaalbare maatregelen zijn nodig voor een klimaatbestendig Zeeland.

Van zout naar zoet

Voor de provincie Zeeland, die ernaar streeft de eerste klimaatbestendige regio te worden, is het belangrijk om het op zout gerichte waterbeleid te heroverwegen. De maatregelen die het Zeeuws Deltaplan Zoet Water voorstelt zijn van een te lokale aard en vragen hoge investeringen. Het zou goed zijn de uitgangspunten en effectiviteit van de voorgestelde maatregelen nog eens tegen het licht te houden. In de jaren zeventig bereidde de Deltadienst de verzoeting van zowel de Grevelingen als de Oosterschelde voor. De zoute wateren kunnen op die manier in enkele maanden worden verzoet (afbeelding 1). De zwaardere zoute onderlaag wordt eenvoudig bij eb naar zee geheveld in perioden dat er voldoende rivierwater beschikbaar is. Zo verdringt het zoete water het zout zonder dat er sprake is van menging.

Als we de wateren niet verzoeten, zal Zeeland onleefbaar worden

Er is door het jaar heen meer dan voldoende zoet water beschikbaar om de Zeeuwse wateren te verzoeten. Andersom, in droge tijden met weinig rivieraanvoer, is de zoetwatervoorraad te liften door tijdelijk zout water in de bodem toe te laten. Zo krijgen we een ruime zuidwestelijke



Het toekomstige Zeeuwse Meer

zoetwatervoorraad die we op een flexibele wijze het hele jaar door op peil kunnen houden. Voor mens en natuur is het de meest vriendelijke methode met zeer veel voordelen. Bovendien is deze methode geheel CO₂-neutraal. Ze heeft geen extra energie, omdat ze werkt met het getij. Een voorbeeld van samenwerken met de natuur.

Voor de toekomstige waterveiligheid is het van belang dat 'het zoete Zeeuwse Meer' als noodberging voor hoge rivierafvoeren kan fungeren.

Transitie naar klimaatbestendig

Al beschouwen veel Zeeuwen de aanwezigheid van zoute wateren als een voldongen feit, als we de wateren niet verzoeten, zal Zeeland onleefbaar worden. Verzoeting geeft waterkwaliteitsverbetering en meer biodiversiteit. Het geeft een antwoord op langere perioden van

droogte die we kunnen verwachten. Een robuuste oplossing, natuurvriendelijk, relatief goedkoop en klimaatbestendig. We gaan in Nederland gezamenlijk de transitie aan naar een klimaatbestendige en circulaire economie. De overheid moet daaraan sturing geven en het algemeen belang beschermen. Wat we daarbij nodig hebben is geen bestuurlijk onvermogen, maar durf, visie en initiatief. Alle sectoren waaronder landbouw, natuur, recreatie, visserij, logistiek, wonen en industrie zullen moeten inspelen op de veranderingen die komen. Zo kunnen visserij en schelpdierkweek hun werkwijze aanpassen of hun bakens zeewaarts verzetten. Er is genoeg zoet water voor Zeeland. Gebruik het! Sluit de kust en verzoet!

Meer over dit alles is te vinden in de artikelen, rapporten en berekeningen op de website www.adviesgroepbormenhuijgens.nl onder de rubriek Zuidwestelijke Delta.